

පුංචි හිමාලය

රිටිගල කඳුවැටිය

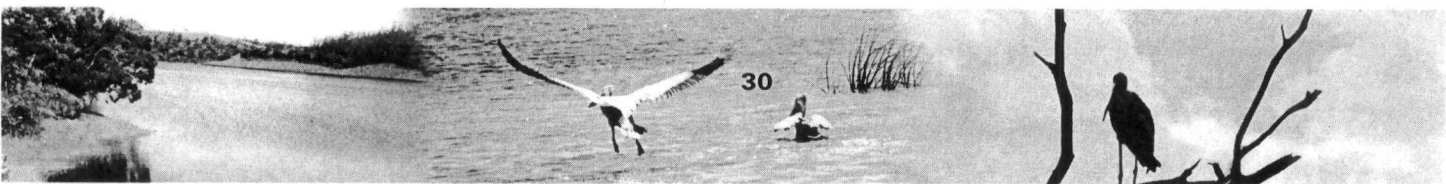
එක් පසෙකින් සොදුරු ගම්පියසකින් ද අනෙක් පසින් යල මහ සරු කරවන සාරවත් කුඹුරු යායකින් වට වූ නිල්ල ගැසුණු විවිධ තුරුලතාවන්ගෙන්ද සෑදුණු එක් අභිමානවත් කඳු ශිඛරයක් වේ. බැලූ බැල්මට මෙය වසර ගණනාවක් තිස්සේ සිදු වූ භෞතික විපර්යාසයක් සියැසින් දුටු, ඒ අබියස නොසැලී හාත්පස භූමියට ආරක්ෂාව ලබාදුන් දැවැන්ත යෝධයකුගේ දසුනක් අපට සිහි ගන්වයි. නෙත ගැටෙන මාතයේ විහිදී ඇති මෙම සුරමා කඳු ශිඛරය වෙනෙකක් නොව ශ්‍රී ලංකාවේ නා නා භෞතික විෂමතාවයන්ට කෝන්‍රාන්තක් බඳු රිටිගලයි. මේ ඔබ එහි කැන්දගෙන යාම සඳහා දරන කුඩා උත්සාහයක් පමණි.

සිටින වනපෙත් අතුරින් ද රිටිගලට හිමිවන්නේ විශේෂිත ස්ථානයකි. මෙය 1941.11.07 දිනැති ගැසට් අංක 8809 යටතේ වර්ග කිලෝමීටර 5.28 ක ආරක්ෂක වන පෙදෙසක් ලෙස රජය විසින් ප්‍රකාශ කරනු ලැබ ඇත. අනුරාධපුරයේ සිට මිහින්තලය හරහා විත් මුරියකඩවල ප්‍රදේශය ඔස්සේ හෝ හබරන කැකිරාව අධිවේගී මාර්ගය ඔස්සේ පිහිටි ගනේවල්පොල හරහා හෝ රිටිගල කඳුවැටියට ප්‍රවිශ්ඨ විය හැකිය. නමුත් කිසියම් පුද්ගලයෙකුට එම භූමියට ඇතුළුවීමට අවශ්‍යනම්, එය විශේෂිත අධ්‍යයනයක් සඳහා වියයුතු වූ මෙන්ම වනජීවී සංරක්ෂණ අධ්‍යක්ෂකගෙන් ලබාගත් ලිඛිත අවසරයක් තිබිය යුතු බව අමතක නොකළ යුත්තකි.

දේශීය සහ විදේශීය විවිධ විද්වතුන් ගණනාවකගේ ගවේෂණයට ලක්වූ රිටිගල කන්ද බහුල වශයෙන් ශ්‍රී ලංකාවට පමණක් ආවේණික වූ ශාක සහ සත්ව ප්‍රජාවකට හිමිකම් කියයි. ශ්‍රී ලංකාවේ මුළු ගොඩබිම් ප්‍රමාණයෙන් සියයට 0.023ක් පමණ වූ සුළු ප්‍රමාණයක් රිටිගල කඳුවැටිය නතුකර ගත්තද දුර්ලභ ඖෂධීය ශාක සහ අනෙකුත් වටිනා ශාක බහුල වූ පරිසර පද්ධතියක් වශයෙන් මෙය හැඳින්වීම යෝග්‍යය. පරිසර පද්ධති විවිධත්වය සහ ජෛව විවිධත්වය සලකා බැලීමේදී රිටිගල කන්දට අද්විතීය ස්ථානයක් හිමිවනු නොඅනුමානය.

දේශීය සහ විදේශීය විවිධ විද්වතුන් ගණනාවකගේ ගවේෂණයට ලක්වූ රිටිගල කන්ද බහුල වශයෙන් ශ්‍රී ලංකාවට පමණක් ආවේණික වූ ශාක සහ සත්ව ප්‍රජාවකට හිමිකම් කියයි. ශ්‍රී ලංකාවේ මුළු ගොඩබිම් ප්‍රමාණයෙන් සියයට 0.023ක් පමණ වූ සුළු ප්‍රමාණයක් රිටිගල කඳුවැටිය නතුකර ගත්තද දුර්ලභ ඖෂධීය ශාක සහ අනෙකුත් වටිනා ශාක බහුල වූ පරිසර පද්ධතියක් වශයෙන් මෙය හැඳින්වීම යෝග්‍යය. පරිසර පද්ධති විවිධත්වය සහ ජෛව විවිධත්වය සලකා බැලීමේදී රිටිගල කන්දට අද්විතීය ස්ථානයක් හිමිවනු නොඅනුමානය. එමෙන්ම ශ්‍රී ලංකාවේ ප්‍රෞඪ ඉතිහාසය විදහාපාන පැරණි නටබුන් රැසක් සහවා ගෙන

මහාවංශයේ අරිට්ඨ පබ්බත යනුවෙන් සඳහන් වන මෙම රිටිගල කන්ද සොලීන්ගෙන් මෙම රට බේරාගැනීමට දිවි පරදුවට කැබු රජවරු කිහිපදෙනෙක් තම සේනාව හැසිරවූ ප්‍රසිද්ධ ස්ථානයක් වශයෙන් එකල පැවතුණි. රිටිගස් (Antiaris Toxicarial) සහ ගල් වලින් සෑදුන භූමිය රිටිගල වූ බවට විශ්වාසයක් පවතී. එමෙන්ම ප්‍රථම ලාංකික පැවිදි හික්ෂුව වූ ද පසුව ප්‍රථම සිංහල රහතන් වහන්සේ වූ අරිට්ඨ තෙරුන් වැඩි සිටි භූමිය නිසා ද මෙයට අරිට්ඨ පබ්බත යැයි නම පැටබැඳී ඇති බවද විශ්වාස කෙරේ. පණ්ඩුකාභය කුමරු තම මාමාවරුන්ගෙන් බේරීමට අවසන් වරට රිටිගලට පලාගිය බවත් එහිදී

යක්ෂගෝත්‍රිකයන් සමග සේනාවක් රැස්කර තම මාමාවරුන් සමග යුදවැදී එයින් පසු අනුරාධපුර නගරය පිහිටුවන ලද බවක් මහා වංශයේ සඳහන් වේ. එයින් හැඟෙන්නේ මෙම රිටිගල කන්දේ මුලින්ම වාසය කර ඇත්තේ යක්ෂ ගෝත්‍රිකයන් බවය. ජෙටිය කිස්ස කුමරුද රිටිගල කන්දේ සේනාවක් රැස්කළ බව දුල වංශයේ සඳහන් වේ. ක්‍රි:පූ: 543 තම්මැන්නා ප්‍රදේශයෙන් ලංකාවට ගොඩ බට විජය රජු ප්‍රමුඛ පිරිසට ජනාවාස පිහිටුවාගැනීමට උපකාරී වී ඇත්තේ ද රිටිගල කන්දෙන් ආරම්භ වන මල්වතු ඔයයි.

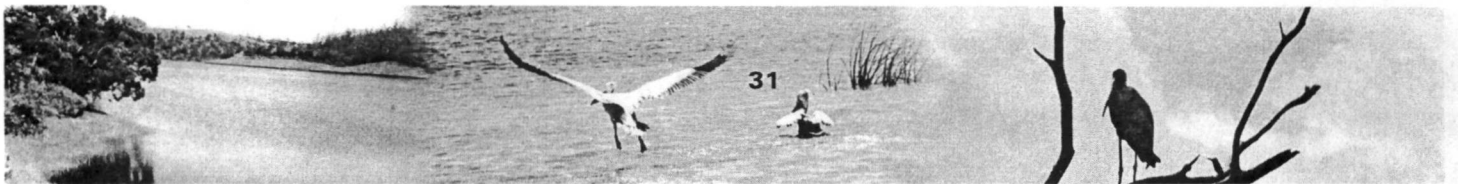
මෙම කඳුමුදුනේ ඇති වටිනා ඖෂධ පැලෑටි හා පොකුණ සම්බන්ධයෙන් අපූරු ජනප්‍රවාදයන් පවතී. ක්‍රි:පූ: 1000ට පමණ පෙර හනුමාන් විසින් හිමාල කන්දේ කොටසක් ගෙන රිටිගල කඳු මුදුනේ තැන්පත් කළ බව පැරණි පොත පත සඳහන් කරයි. එනම් මෙරට රජ කළ යක්ෂගෝත්‍රික රාවණා රජු දඹදිව රාම කුමරුගේ සීතා නම් බිසව පැහැරගෙන ලංකාද්වීපයට පැමිණ ඇති අතර ඇය සෙවීම සඳහා රාම කුමරු විසින් ලක්ෂ්මන් කුමරු සහ හනුමාන් නම් වානර ගෝත්‍රිකයා ලක්දිවට පිටත් කර හරිනු ලැබ ඇත. සීතාවන් සිටින ස්ථානය ඔවුන් සොයාගත් විගස නැවත හනුමාන් දඹදිවට පැන ගත්තේ මෙම රිටිගල කන්දේ සිට බව පැවසේ. පසුව රාවණා රජුගේ සේනාව සමග සටන් කළ ලක්ෂ්මන් කුමරුගේ තුවාල සඳහා බෙහෙත් කිරීමට අවශ්‍ය ඖෂධ සහිත හිමාල කඳුමුදුනේ කොටසක් රැගෙන නැවත ශ්‍රී ලංකාවට පැමිණ රිටිගල කන්දේ එම කොටස තැන්පත් කළ බව සඳහන් වේ.

අනුරාධපුරයේ සිට කිලෝමීටර 36ක් ගිණිකොන දිශානුගතව පිහිටා ඇති රිටිගල කන්දේ උස අඩි 2514කි. මෙහි මුළු බිම් ප්‍රමාණය වර්ග සැතපුම් 5.90ක් වන අතර සැතපුම් 3ක උතුරු දකුණු විහිදීමක් පවතී. වැටියේ පළලම ස්ථානය කිලෝමීටර 3කි. උතුරු අක්ෂාංශ 8° 0' හා 8° 9' ද නැගෙනහිර දේශාංශ 80° 38' හා 80° 40' අතර රිටිගල ආරක්ෂිතය පිහිටා ඇත. බටහිර සිට නැගෙනහිරට වැටී ඇති ගැඹුරු දේරුවකින් (Gorge) රිටිගල වැටිය කොටස් දෙකකට බෙදේ. රිටිගල කන්දේ ප්‍රධාන ශිබර කිහිපයක් දකීමට හැකි අතර ඒවා සඳහා ප්‍රදේශවාසීන් විසින් විවිධ නම් භාවිතා කරති. එනම්, උපරිම

ශිබරය රිටිගල කන්ද නමින්ද, දෙවැන්න ආඩියා කන්ද නමින්ද, උණ පඳුරු විශාල වශයෙන් දකීමට හැකි කන්ද උණ කන්ද නමින් සහ දෙවියන්ගේ කන්ද, මහ කන්ද, සීතල කන්ද යනාදී ලෙසිනි. මෙම වැටියේ උසම ස්ථානය කොඩිගල (Flag Rock) නමින් ද හඳුන්වන අතර එය වැටියේ දකුණු කොටසේ පිහිටා ඇත. මෙහි උස මීටර 776 ක් පමණ වේ.

රිටිගල කඳුවැටිය ආශ්‍රිතව ඊශානදිග සහ නිරිත දිග මෝසම් සුළඟින් වර්ෂාව ලැබේ. ඊශාන දිග මෝසම් සුළංවාරයේදී උපරිම වර්ෂාපතනයකින් පෝෂණය වන මෙම ප්‍රදේශයේ මධ්‍ය වාර්ෂික වර්ෂාපතනය මිලි මීටර 1483 ක් පමණ වේ. ඔක්තෝම්බර් සහ නොවැම්බර් යන මාසවලදී තෙත් ගතිය වැඩි අතර ජූනි, සැප්තැම්බර් යන මාසවලදී වියළි පාරිසරික තත්ත්වයක් පවතී. සංවහන වර්ෂාවෙන් රිටිගල කන්ද ආශ්‍රිත ප්‍රදේශය උසින් වැඩි නිසාය. මෙම ප්‍රදේශයේ ආර්ද්‍රතාවය ආසන්න වශයෙන් 56.5% ක් වන අතර වාර්ෂික උෂ්ණත්වය 27.1 °C කි. මෙම කන්දේ දක්නට ලැබෙන වෘක්ෂලතා මහනුවර ප්‍රදේශයේ කඳු ආශ්‍රිතව ඇති වෘක්ෂලතා වලට සමානය. එමෙන්ම රිටිගල කන්දේ විවිධ දිශාවන්ගෙන් ඇළ පහර කිහිපයක් ගලා බසින අතරම මෙම කන්ද මල්වතු ඔය පෝෂණය කිරීමට ජලධාරා කිහිපයකින් දායක වේ. රිටිගල කන්දේ දකිය හැකි ජලධාරා අතුරින්, උතුරින් ඇටඹගහ ඇළද, බටහිර ප්‍රදේශයෙන් නා ඇළද, නැගෙනහිරින් මහදිගල ඇළද ගලා බසින අතරම දේව ඇළ ගලා බසින්නේ වේවැල් තැන්න හරහාය. ඇටඹ ගහ ඇළ හරස්කොට සාද ඇති ජල සංචිතය, බැන්දු පොකුණ නමින් අතීතයේ සිට හැඳින්වේ. මෙම කන්දේ පිහිටා ඇති බැන්දු පොකුණ අක්කර 4 ක පමණ භූමිභාගයක ව්‍යාප්තව පවතී. අධික වියළි කාලයන්හිදී පවා මෙම ජල සංචිතයන්ගේ ජලය සිදී නොපැවතීම මගින් පෙන්නුම් කරනුයේ ඒවා හා බැඳී පවතින උල්පත්වල ජල හැකියාවයි. භූ විද්‍යාඥයකු වන කුරේ මහතාට අනුව ප්‍රාග්කේම්බ්‍රිය යුගයට අයත් භූ විද්‍යාත්මක පසුබිමක් රිටිගල ප්‍රදේශයේ පවතී. ප්‍රධාන පාෂාණ වශයෙන් වානොකයිට් (Chanokite), මාබල් (Marble), සහ ක්වාට්සයිට් (Quartzite) දක ගැනීමට පුළුවන. මේවා අධිකලෙස විපරිතකරණයට ලක්වූ ආග්නේය සහ අවසාදිත පාෂාණ වේ. 1975 පාංශු වර්ගීකරණයට අනුව, රතු දුඹුරු පස

LIBRARY
Ministry of Environment
Natural Resources.

(Reddish Brown Soil) යනුවෙන් පෙර හැඳින්වූ 'අල්ට්‍රිසෝල්' (Alfisol) පස් වර්ගය රිටිගල ප්‍රදේශයේ පිහිටා ඇත. මෙය සාමාන්‍යයෙන් ඉතා හොඳ පස් වර්ගයක් වන අතර හෂ්ම සාන්ද්‍රණය ඉතා ඉහළ අගයක් ගනී. මතුපිට මහලට කිට්ටුව ජීරණය වූ තුනී ඵන්ද්‍රීය කලාපයක් පිහිටා ඇත. අධික නග්නීකරණයකට භාජනය වූ කඳුවැටියේ බොහෝ කොටස්වල ශිලාමය පස් (Lithesls) ඇති අතර ඒවා ගස්වල මුල් වර්ධනයට බාධාකාරීය. එයට හේතුව එම පස නොගැඹුරු වීමයි. මෙහි ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් එම ප්‍රදේශයේ දැකිය හැක්කේ සිහින් ශාක පත්‍ර සහිත උසින් අඩු සුළඟට හොඳින් ඔරොත්තු දෙන ශාක විශේෂයන්ය.

අවන් පෙද මැසීමාරා, වකනිල් මල් කොහා, පොරෝඵවා, රන් පිළිහුඩුවා, සුදු රෙදි හොරා, ලකු වැකියා, වැව් රාජාලියා වැනි වර්තමානයේ තුරන් වෙමින් පවතින කුරුළු ප්‍රජාවක්ද දැකීමට පුළුවන. එමෙන්ම නයා, පිඹුරා, මාපිලා, වැලි කටුස්සා, තිත් පොළොගා, මල්සරා, වැලි පොළොගා වැනි අධික විෂ සහිත සහ රහිත උරගයෝද විශාල වශයෙන් ජීවත් වෙති. රිටිගල කන්ද ආශ්‍රිතව පවතින ජල සංචිතයන්ගේ ජීවත්වන මත්ස්‍ය සංඛ්‍යාව සුළු වුවද දන්කොළ පෙනියා, දන්කොළ සාලයා, කර ඇදයා වැනි දුර්ලභ ගණයේ මිරිදිය මසුන් ද මෙහි විද්‍යමානය. මෙම කඳු වැටිය ආශ්‍රිතව ජීවත්වන ලංකාවට පමණක් ආවේණික

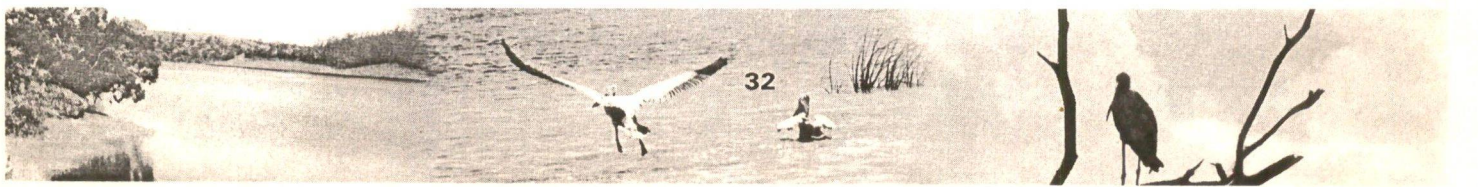

රිටිගල කන්ද ගලව විවිධවර්ගයක අනුක්‍ය.

පාඨකයා අතින් සිටින

'සන්සෙව්' නම් ජීවිත කාලය දික් කරන බෙහෙත් පැලෑටියක් සහ වන රාජ වැනි වටිනා බෙහෙත් පැලෑටි මෙහි ඇති බව පැවසේ. දිවියා, වලසා, ගෝනා, වල් උරා, කබල්ලෑවා, මුගටියා, ගල් ඉබ්බා, වල් අලියා, වන දිවියා, හඳුන් දිවියා, තිත් මුවා, උණ හපුළුවා, ඉත්තෑවා, අළු වදුරා, දඬුලේනා, රිලවා, උරුලෑවා, කබල්ලෑවා යනාදී විශාල සිවුපා ප්‍රජාවක් මෙන්ම පුංචි බස්සා, ගඳුගුවා, කොණ්ඩ කුරුල්ලා, කහ කුරුල්ලා, පණු කුරුල්ලා, නීල කොබෙයිසා, බටගොයා, සර්ප රාජාලියා, රුක් වඩු කුරුල්ලා,

ජීවීන් වශයෙන් වලි කුකුළා, මල් කොට්ටෝරුවා, හබන් කුකුළා, අළු කැදත්තා, තිත්පියා තිරාසිකයා, මුදුන්බොර දෙමලිච්චා, ලංකා සැලලිහිණියා, මල් කොට්ටෝරුවා, හිස කළු කොණ්ඩයා, විසිතුරු කටුස්සා, පිණුම් කටුස්සා, කොළ කණයා, රුවුල් දණ්ඩියා පෙන්වා දිය හැකිය. සීතල දේශගුණයක් මෙම කන්ද ආශ්‍රිතව පැවතියද විශ්ලි කලාපයට ආවේණික ශාක සහ සත්ව ප්‍රජාවක් දැකිය හැකිය. නාගස්, මිල්ල, හල්මිල්ල, මී, හැළඹ, හුලන් හික්, වල්මොර, කඳුවර, කළු මැදිරිය(ඵකඳුවර), රිටිගස්,

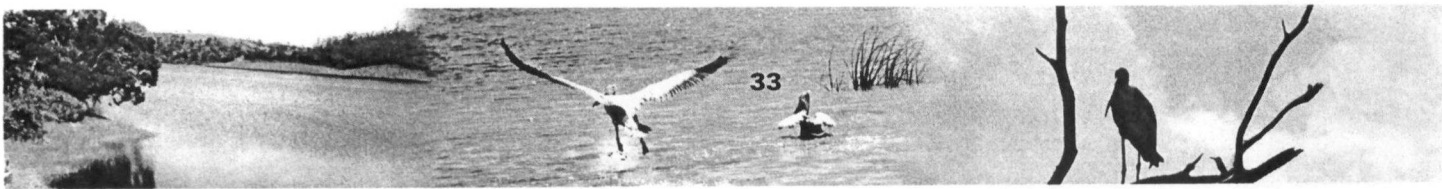
කොහොඹ, කොස් ගොන්න, රුක් අත්තන, බු නුග, දවට, ගල් කරද, තෙල් මී, පිහිඹියා, කිතුල් වැනි අහසට දිවෙන දවැන්ත වෘක්ෂ ලතා මෙන්ම දිවුල්, ජම්බු, පඵ, ඇටඹ, සියඹලා, කිරි කෝන්, ගල් සියඹලා, වීර, ලාවුලු වැනි පළතුරු ශාකයන්ද දක ගැනීමට පුළුවන. එමෙන්ම කඳුවැටියේ තවත් සුවිශේෂත්වයක් නම්, රිටිගල ගල් කප්පරවල්ලිය, රිටිගල තම්බර්පියා, රිටිගල වන මී වැනි රිටිගලට පමණක් ආවේණික ශාක ප්‍රජාවකට ද හිමිකම් කීමයි. මෙම ජෛව විවිධත්වයට බලපා ඇත්තේ උෂ්ණත්වය සහ වර්ෂාපතනයයි. දිගු ඉතිහාසයකට මෙන්ම ජනප්‍රවාද රාශියකට හිමිකම් කියන ඖෂධ ශාකවර්ග ගණනාවක්ද මෙම කන්ද ආශ්‍රිතව හමුවේ. කඳුවැටිය ආශ්‍රිතව හමුවන ශාක විශේෂ අතුරින් සියයට 48 ක් පමණ ඖෂධීය ශාක වන අතර අරඵ, බුලු, තෙල්ලි, වල් වනහංදිය, සැවැන්දරා, ගම්මාඵ ගස්, බෙංකොහොඹ, වනාරඵ, ඉරුරුඵ, කොතල හිඹුටු, රණවරා, කොහොඹ, මහ හැඩයා, කහ පෙනෙල, ඇත් දෙමට, පටියධාතු, නගාමැරු අල, වෙල්ලන්ගිරිය, සස්සඳ, නාගවල්ලි (නයි විස සමනය කිරීම සඳහා භාවිතා කරයි), ජයාමකුට, රුදන්ත, තෙළඹු, බිතර, කොළොන්, මුගුණ යන ඖෂධීය පැලෑටි ඒ අතරින් විශේෂිත ස්ථානයක් ගනී. එනම් අපට පෙනී යන්නේ දිවයිනේ ප්‍රධාන දේශගුණික කලාප තුනේම දක්නට ලැබෙන පැලෑටි සහ ශාක වර්ග බොහෝමයක් රිටිගල කන්දේදී අපට හමුවන බවයි. වනාන්තර වර්ගීකරණය අනුව රිටිගල කන්දේ පහළ ප්‍රදේශයේ වියළි සඳහරිත වනාන්තර ගතිලක්ෂණයන් ද කඳුවැටියේ මධ්‍යම ප්‍රදේශයේ තෙත් කලාපීය සඳහරිත වනාන්තර ලක්ෂණ සහ කඳු මුදුනේ කීන, බිතර වැනි කඳුකර වනාන්තරවල දැකගැනීමට හැකි ශාක වර්ග දකිය හැකිය. රිටිගල කන්ද ආශ්‍රිතව ඇති වනාන්තර වල විශේෂිත ලක්ෂණය නම් ශාක ගබඩාව හෙවත් යටිරෝපණය ඉතාමත් පහත් මට්මක පැවතීමයි.

රිටිගල වන අරණේ ඉතිරි වී පවතින පුරා වස්තු සිංහලයන්ගේ ප්‍රෞඪ ඉතිහාසය විදහා පායි. එම පුරාවස්තූන් අතර පොකුණ, පුරාතන රෝහල, බෙහෙත්මැර, බෙහෙත් ඇඹරුම්ගල් කල්දේරම් (බෙහෙත් තැම්බීමට) විශාල පැතලි ඇල්ලු අඩි පාර, පළමුවැනි සේන රජු විසින් පාංශුකුල හික්ෂුන්ට තනවන ලද ආරාම යනාදිය විශේෂිත ස්ථානයක් ගන්නා බව

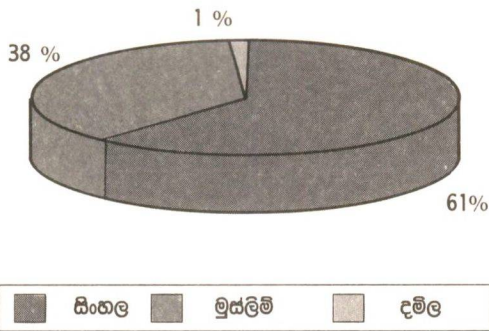
පෙන්වා දිය හැකිය. එමෙන්ම කී:පු: 187-177 කාලය තුළ රජකළ සුරතිස්ස රජතුමා සංඛ විහාරය නමින් විහාරයක් රිටිගල කඳුපාමුල තනා ඇත. තවද කී:පු- 50-59 දී රජකළ ලජ්ජිතිස්ස රජු විසින් අරිට්ට නමින් විහාරයක් රිටිගල කඳුපාමුල තනා ඇති බවද සඳහන් වේ. ගෘහ නිර්මාණ ශිල්පයට අනුව මෙම නටබුන් බොහෝමයක් අයත් වන්නේ ද්විත්ව වේදිකා ගණයටයි. 1200 දී සොලින්ගෙන් එල්ල වූ උවදුරු හේතුවෙන් මෙම ආරාම සහ විහාර විනාශවන්නට පටන්ගෙන ඇත.

දේශීය මෙන්ම විදේශීය විද්වතුන් විසින් රිටිගල කඳුවැටිය පිළිබඳව පර්යේෂණ ගණනාවක් සිදු කරන ලදී. ඒ අතර ජේම්ස් මැන්ටල් (ඉංගීසි ජාතික-1872 මාස තුනක් රිටිගල කන්දේ කැණීම් සිදුකිරීම). සී. ජී. මරේ (ඉංගීසි ජාතික-1889-කඳු මුදුනේ සිට භාගයක් පමණ වූ පහළ තැනට නැගීම). ජේ. සී. විලිස් (1905-රිටිගල ශාක පිළිබඳව ගවේෂණය කිරීම). හෙන්රි ටිරින් (1887- ලංකා වෘක්ෂලතා නමින් පොතක් පළ කිරීම). එච්. සී. ජී. බෙල් (පුරාවිද්‍යා කොමසාරිස්-1893-මෙම කඳුවැටියේ කටාරම් කෙටු ගල්ගුහා 32 ක් තිබෙන බව සොයා ගැනීම, එමෙන්ම ඔහු ශිලා ලේඛන රාශියක්ද සොයාගැනීම) යන පර්යේෂණයන් කළ විද්වතුන් මෙහිදී විශේෂයෙන් සඳහන් කළ හැකිය.

රිටිගල කඳුවැටිය ආශ්‍රිතව දකගත හැක්කේ පාරම්පරික කෘෂිකර්මාන්තයයි. මෙහිදී ඔවුන්ගේ ප්‍රධාන ජීවනෝපාය වී ඇත්තේ වී ගොවිතැනයි. එමෙන්ම සුළුතරයක් හේන් ගොවිතැනේ නියැලී සිටීමක්ද දක ගැනීමට පුළුවන. මීට අමතරව වැව් ආශ්‍රිතව මිරිදිය ධීවර කර්මාන්තයේ නියැලී සිටින පිරිස ස්වල්පයක් වන අතර අනවසර දව කර්මාන්තයේ සහ සත්ව දඩයමේ යෙදී සිටින්නන්ද දක ගැනීමට පුළුවන. උන්දපිටිය, අලපලාවල, ගලපිටගල, සේනාධීරගම, දිවුල් වැව, මුරිය කඩවල, උණගොල්ලැවැව, කලුඵබේ, කරදවැව, බමුණුගම, මොණරවාන, උල්පත, ලබු නෝරුව, යනාදිය රිටිගල ආශ්‍රිත ගම් වේ. එම ගම් ආශ්‍රිතව පවතින වැව් වශයෙන් හුරුඵවැව, තිකවැව, කිහිරිය ගස්වැව, උණගොල්ලැවැව, සියඹලා වැව, මොරිය කඩවල වැව, උල්පත්වැව, පත්වැව, ගලපිටගල වැව, පණ්ඩිතවැව, කරඹවැව දකගැනීමට පුළුවන.

රිටිගල කඳුවැටිය අවට ජීවත්වන ජන වර්ග

මෙම නම් ආශ්‍රිතව ප්‍රධාන වශයෙන් සිංහල සහ මුස්ලිම් යන ජන කොටස් ජීවත් වන අතර දමිල ජනතාව සුළු ප්‍රමාණයක්ද ජීවත් වේ.

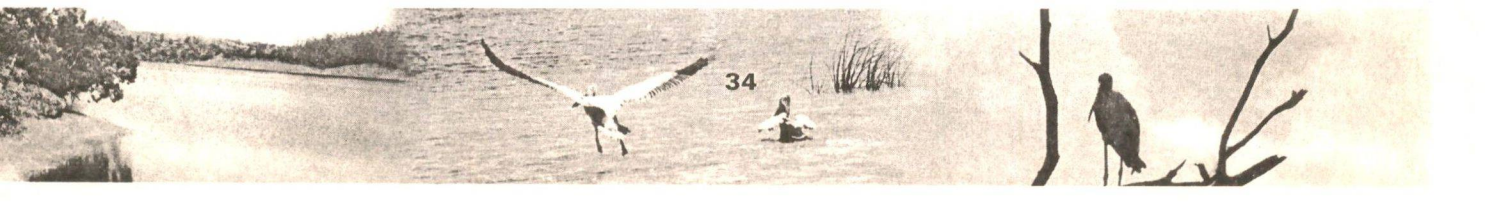
රිටිගල කඳුවැටියේ වර්තමාන තත්ත්වය සලකා බැලීමේදී ප්‍රධානතම ගැටළුව වශයෙන් දැක ගැනීමට හැකි වන්නේ රිටිගල අවට ජනගහනයේ නොකඩවා සිදුවන වර්ධනයයි. මෙයට ප්‍රධානතම හේතුව වශයෙන් හඳුනාගත හැක්කේ රිටිගල අවට පවත්නා කෘෂි ආර්ථිකයයි. මෙම හේතු මගින් කඳුවැටියේ ශාක සහ සත්ව ප්‍රජාවට සිදුවන හානිවිම් දවසින් දවසම වර්ධනය වෙමින් පවතී. එම ක්‍රියාකාරීත්වයන් ඔවුන්ගේ දැනුවත්කමින් මෙන්ම නොදැනුවත්කමින්ද සිදුවේ. අවට ජීවත්වන මිනිසුන් මෙන්ම වෙනත් ප්‍රදේශවලින්

පැමිණෙන මිනිසුන්ද නීති විරෝධී ලෙස විසිතුරු පැළෑටි, ඖෂධීය පැළෑටි ගලවාගෙන යාම සහ සත්ව දඩයම් රිටිගල රක්ෂිතයට එල්ලවෙන බලවත්ම ප්‍රශ්න වේ. එමෙන්ම අනවසර හේන් ගොවිතැන් සහ දව ජාවාරම ඊට නොදෙවෙනිවීමක් දැකගැනීමට පුළුවන. මෙම සුවිශේෂ වූ පරිසරය මුහුණ දෙන ගැටළුවලින් එය මුදවා ගැනීමේදී ප්‍රධාන වශයෙන් අවධානය යොමුකළ යුත්තේ රිටිගල අවට ජනතාවට එහි වැදගත්කම වටහා දී ඔවුන් දැනුවත් කිරීමයි. එමෙන්ම තවමත් අධ්‍යයනයට හසු නොකරගත් පැළෑටි සහ ජීවීන් විශේෂ පිළිබඳ පර්යේෂණ කඩිනම් කළ යුතුය.

ඉහත දක්වන ලද විවිධ කරණයන් දෙස විමසුම් ඇස යොමු කරන කල අපට සිතෙන්නේ කුමක්ද? රිටිගල හුදු කන්දක් නොව, සෞන්දර්ය තෝරාගන්නකි. කුරුළු පාරාදීසයකි. වන රැජිනකි. සත්ව රජදහනකි. එය විවිධ විෂයයන් හදරන විදාර්ථීන්ගේ බුද්ධිය පිරිපහදු කරන අපූරු බලාගාරයකි. එහෙයින් එය මගේ ලෝකය පරයා අපේ ලෝකය මවන්නකි. එය අපේය. එය සුරැකීම සොබාදහම් සරසවිය රැකීමය.

වසන්ත ප්‍රේමරත්න,
ශ්‍රී ලංකා රජරට විශ්ව විද්‍යාලය,
මහින්තලේ.

- ◆ එක් එක් වර්ෂය තුළදී නිවර්තන වනාන්තර හෙක්ටයාර් දසලක්ෂ 20 ක පමණ ප්‍රමාණයක් විනාශ වී යයි.
- ◆ නිවර්තන වර්ෂා වනාන්තරයක හෙක්ටයාර් 1000 ක වන පෙදෙසක් තුළ සපුෂ්ක ශාක 1500 ක් පමණ ද ශාක විශේෂ 750 ක් පමණ ද, කුරුළු විශේෂ 400 ක් පමණ ද, උරග වර්ග 100 ක් පමණ ද, සමනල විශේෂ 150 ක් පමණ ද, මැඩියන්, කිඹුලන් වැනි හා ජලවර සත්ව විශේෂ 60 ක් පමණ ද, අප්‍රමාණ සංඛ්‍යාවක් කුහුඹු වර්ගද වෙසෙයි.
- ◆ ජෛව විවිධත්වය අතින් ඉහළ අගයක් ගන්නා, ගාල්ල රුමස්සල පිහිටා ඇති බොනවිස්ටා කොරල්පරය ආශ්‍රිතව මත්ස්‍ය විශේෂ 530 ක් සොයාගෙන ඇත. ඒ අතරින් මත්ස්‍ය විශේෂ 64 ක් පමණ ශ්‍රී ලංකාවේ වෙනත් කිසිදු ප්‍රදේශයකින් හමු වී නොමැත.
- ◆ ශ්‍රී ලංකාවේ වැසි වනාන්තර අතරින්, එකම ප්‍රාථමික වැසි වනාන්තරය වන්නේ සිංහරාජ වනයයි. මෙහි භූමි ප්‍රමාණය හෙ. 11187 කි. මෙය 1989 වසරේදී ලෝක උරුම වන භූමියක් ලෙස ප්‍රකාශයට පත් කරන ලදී. ගාල්ල, මාතර සහ රත්නපුර යන දිස්ත්‍රික්ක තුනට මායිම්ව මෙය පිහිටා ඇත. සිංහරාජ වනාන්තරයේ හෙක්ටයාර් එකක බිම් ප්‍රමාණයක් ඇතුළත විවිධ ශාක වර්ග 240000 ක් (දෙලක්ෂ හතළිස් දහසක්) පමණ පවතින බව සොයා ගෙන ඇත.

ලක්මවගේ විලාපය

සාගරාසය අවුණා සිං අඟුණකරු

"සුවද සැවුන මිල අපේ සොහොනුරියනයි" - සියාටල

හේනක් කොටා තල වසුරා
පේනාතෙක්ම ගහකොල නැත
දිය පිරි වැවේ මඩ ගොඩවී
හෙට දින ලොවේ නියගය රජවෙයි

මල්පිපි රටේ කඩදසිය
දිය ඇලි හැඳුනු කඳුවැටි දන්
සමනල රංචු පාදය නැත
යන්තට බැරිලු පතනක් වට ගිණි

ගම වටකර තිබූ කැලයම
ගෝණුන් මුවන් රැළ වැලපේ
නගුලන් උදල්ලන් ගොවියා
වල් අලි ඇවිත් ගම හැමතැන

මල්පිපි සුවද දුන් මේ ලක්බිම
කෘමිනාශක වලින් ලෙඩවී ඇත
විෂ වල් බෙහෙත් නිතරම විෂකුරු
මිය යන ගණන වැඩිවන්නේ මේ

කනවාලු
දළුලාලු
වැලිලාලු
යාලු

මල්විලා
වියලිලා
වැදලා
තියලා

එලිවිලා
මත්විලා
අතහැරලා
වනසාලා

මැණි
රාණි
හානි
ලෙසිනි

විමලසිරි කරුණාසිංහ
ප්‍රාදේශීය කායකාලය, රා.ද.ස.
මහනුවර

